

Les Řeháčkovina

Vcházíme do lesíka Řeháčkovina. Na protější stráni jsme minuli bývalou cihelnu, kde se dobývala cihlářská a hrnčířská hlína.

HRNČÍŘSTVÍ

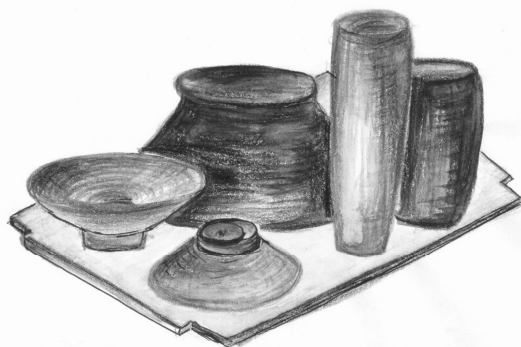
je skutečně staré řemeslo. Ve střední Evropě lidé používali hliněné nádoby již v mladší době kamenné. Hrnčířský kruh byl vynalezen před čtyřmi tisíci lety v Mezopotámii.

Jako materiál k výrobě hrnčíři používají hrnčířskou hlínu. Z té musejí odstranit všelijaké nečistoty a kamínky. Potom ji promíchají s vodou, aby se vyplavily drobné kamínky a hrubá zrnka písku, a nakonec ji důkladně hnětou a tlučou, aby v ní nezůstaly bublinky vzduchu, které by mohly při vypalování způsobit prasknutí nádoby.

Na výrobu porcelánu se používá kaolin. Rozdíl mezi hliněným a porcelánovým výrobkem poznáme podle zvuku, který vydává když na něj poklepeme.

Nejdůležitějším nástrojem hrnčíře je hrnčířský kruh. Dříve byl na šlapací pohon, dnes ho pohání motorek. Na kruhu se vyrábí všechno co má být kulaté: hrnky, talíře, poháry, džbány a mísy.

Než začne hrnčíř výrobek tvarovat, musí umístit hroudu hlíny přesně do středu kruhu. Potom ji tvaruje dlaní, než se na kruhu netočí naprosto pravidelně. Teprve potom vytlačí palci do hroudy prohlubeň a začíná ji rozšiřovat. Potom vytahují prsty jedné ruky zvnitřku stěny nádoby. Druhou rukou tvar nádoby upravují. Musí si ruce stále navlhčovat vodou, aby hlína zůstala hladká.

Když hrnčíř vyrobí nádobu, musí ji nechat několik dní schnout při pokojové teplotě, a teprve potom se nádoba vypaluje. Tím získá pevnost a mohou se na ni nanášet různé barvy a vzory.

Aby byl povrch nádoby hezky lesklý, nanáší se na něj glazury. To jsou takové sklovité polevy, které mu dodají různé barvy. Glazury se vypalují při druhém vypálení nádoby vysokou teplotou a vytvoří na ní sklovitý, hladký povrch.

K vypalování keramiky se dnes používají elektrické nebo plynové šamotové pece. Dříve se keramika vypalovala v pecích s otevřeným ohněm.

obrázky: Nářadí hrnčíře, sušení hotových výrobků

KOŠÍKÁŘSTVÍ

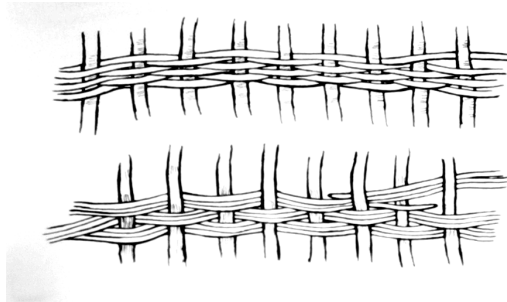
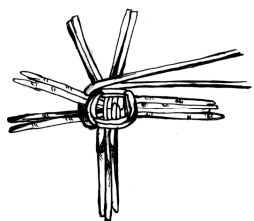
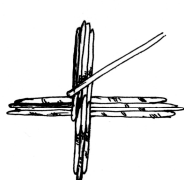
Další řemeslo, se kterým se na stezce seznámíte, je košíkářství. Košíkářství bylo velice významné řemeslo, protože v koších bývalo dříve dodáváno mnohé zboží, které se dnes balí do lepenkových kartonů nebo plastových sáčků. Koše chránily láhve před rozbitím a bránily pomačkání klobouků. I ovoce a zelenina se nosily na trh v koších – a v košíku se přinášely také z trhu do kuchyně.

Košíkářství patří mezi nejstarší řemesla a dochovalo se do dnešních časů – košíky se pletou ručně na celé zeměkouli.

K pletení košíků se často používají tenké, poddajné proutky některých druhů vrb. Někde dávají přednost proutkům mladých smrčků, modřínů a především však lískovým proutkům. Z nich se pletou nejen košíky, ale také nůše.

Košíkář lískovou větev nařízne a uvolní tenký, pružný pásek od křehkého jádra. Takto postupně pokračuje v celé délce prutu. Pásky rychle usychají a ztrácejí pružnost, proto si je musí při pletení připravovat průběžně.

Pásek je třeba uhladit malým hoblíkem a zašpičatit nožem. Teprve potom je možné z proutku plést košík. Pletení začíná vždy přípravou kostry. Často se začíná pletení dna vytvořením kříže z prutů. Košíkář položí čtyři pruty kolmo přes jiné čtyři pruty. Ty budou tvořit „kostru“. Potom tento kříž sváže a pruty rozdělí do podoby hvězdice s lichým počtem paprsků.

Pletení košíků je podobné tkaní. Řada svislých prutů se splétá vodorovnými pruty. Vodorovné pruty se vedou střídavě přes svislé pruty a za svislé pruty.

Nářadí košíkáře je jednoduché: nůž ke štípání proutků, hoblík k ohlazování pásků, dřevěná palice k zatloukání.

Koše mají podle svého účelu nejrůznější tvary a velikosti. Venkovská nůše se dobře nosí na ramenou a je dostatečně pevná, aby se v ní mohly nosit neskladné a těžké předměty, například dřevo a kletí na topení, tráva nebo stelivo. Veliký a robustní koš ve tvaru necek, umístěný na podvozku, sloužil k převážení hnoje. Košíky používané při sklizni ovoce byly malé a dobře se nosily, kdežto košík na osivo musel mít husté pletivo, košík na ostříhanou ovčí vlnu byl zase objemný.

obrázky: pletení dna a boků košíku, nářadí košíkáře

Vpravo pod cestou najdete velkou „pavučinu“ z provázků – zkuste si vystopovat, kudy vede! Na protažení těla může posloužit i hrazda na pohoupání a překážka na přelézání upravo vedle cesty na kraji lesa. Po cestě k další zastávce potkáte u cesty ještě kladinu.

Zbytky dřevěných můstků nahoře v lese ke stezce nepatří

a jsou dost nebezpečné, nevstupujte na ně!

Stezka pokračuje rovně po cestě přes les, po proudu potoka.